

REPUBLICA MOLDOVA

Raionul Orhei

Primăria Comunei Mîrzești

PLAN LOCAL DE ACȚIUNI

Comuna Mîrzești, Raionul Orhei

Perioada de implementare: 2025 – 2030

Elaborat de:

Echipa tehnică AO Oikumena,
în colaborare cu Echipa Primăriei Comunei Mîrzești

Aprobat de:

Consiliul Local Mîrzești
Hotărârea nr. ____ / ____ _____ 2025

PLAN LOCAL DE ACȚIUNI

Comuna Mîrzești, Raionul Orhei

Notă: Planul Local de Acțiuni este un document flexibil și dinamic, care poate fi adaptat în funcție de evoluțiile contextului economic, social și tehnologic, precum și de rezultatele obținute din implementarea proiectelor. O colaborare constantă între autoritățile locale, comunitate, investitori și ONG-uri este esențială pentru succesul pe termen lung.

PREFAȚĂ

Comuna Mîrzești este o comună din raionul Orhei, Republica Moldova. Este formată din satele: Mîrzești (sat-reședință) și Mîrzaci.

Prezentul **Plan Local de Acțiuni (PLA)** pentru comuna Mîrzești, din raionul Orhei, urmărește să ofere o strategie de dezvoltare rurală sustenabilă, construită pe analiza resurselor naturale, a condițiilor socio-economice și a infrastructurii locale. Documentul propune direcții de acțiune clare pentru modernizarea infrastructurii, consolidarea economiei rurale și protecția mediului, cu scopul de a asigura un nivel de trai mai ridicat pentru locuitorii comunei.

ACRONIME & ABREVIERI

- **ADMA** – Agenția pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii
- **AIPA** – Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură
- **BERD** – Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
- **EE** – Eficiență energetică
- **FAO** – Food and Agriculture Organization (Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură)
- **FEN** – Fondul Ecologic Național
- **GEFF** – Programul de Finanțare a Economiei Verzi
- **GIS** – Geographic Information System (Sistem Informațional Geografic)
- **GIZ** – Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (Agenția Germană pentru Cooperare Internațională)
- **IFAD** – Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă
- **IPCC** – Intergovernmental Panel on Climate Change (Grupul Interguvernamental privind Schimbările Climatice)
- **LCC** – Land Capability Classification (Clasificarea capacității terenurilor)
- **LDN** – Land Degradation Neutrality (Neutralitatea degradării terenurilor)
- **MAC-P** – Agricultura Competitivă în Moldova
- **MAME** – Proiectul Modernizarea Tehnicii și Echipamentului Agricol
- **MDT** – Managementul Durabil al Terenurilor
- **ONG** – Organizație non-guvernamentală

- **PDSISM** – Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică
- **PPF** – Perdele Forestiere de Protecție
- **PNDR** – Programul Național de Dezvoltare Rurală
- **PNERP** – Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor
- **PNUD** – Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
- **SDG** – Sustainable Development Goals (Obiective de Dezvoltare Durabilă)
- **TRTP** – Programul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale”
- **UCIP IFAD** – Unitatea Consolidată pentru Implementarea Programelor IFAD
- **UE** – Uniunea Europeană

LISTĂ TABELE

1. Tabelul din secțiunea 4.2. "Măsuri propuse, rezultate preconizate, indicatori de monitorizare și evaluare, instituții responsabile, surse de finanțare"

LISTĂ FIGURI

1. Harta „Sub-tipuri de sol”
2. Harta „Conținutul de nisip (0-5 cm)”
3. Harta „Conținutul de praf (0-5 cm)”
4. Harta „Conținutul de argilă (0-5 cm)”
5. Harta „Stocuri de carbon (0-30 cm)”
6. Ponderea categoriilor de utilizare a terenurilor
7. Harta „Acoperirea terenurilor”
8. Harta „Eroziunea solului”
9. Plan – schiță a PFP-urilor din perimetrul comunei

CUPRINS

PREFAȚĂ	1
ACRONIME & ABREVIERI	1
LISTĂ TABELE	2
LISTĂ FIGURI.....	2
1. INTRODUCERE.....	4
2. SITUAȚIA ACTUALĂ.....	4
2.1. Relieful, clima și apele	4
2.2. Resursele naturale.....	5
2.2.1. Solurile	5
2.2.2. Fond forestier.....	7
2.2.3. Resurse minerale.....	7
2.2.4. Resurse energetice.....	7
2.3. Acoperirea și utilizarea terenurilor	7
2.4. Populația, așezările și infrastructura	9
2.5. Protecția mediului	10
2.5.1. Managementul deșeurilor	10
2.5.2. Biodiversitatea	10
2.5.3. Perdele Forestiere de Protecție (PFP)	10
2.6. Hazarduri naturale	12
2.6.1. Eroziunea solului	12
3. OPORTUNITĂȚI ȘI CONSTRÂNGERI.....	14
3.1. Oportunități de dezvoltare.....	14
3.2. Constrângeri de dezvoltare.....	14
3.3. Scenarii de dezvoltare	14
3.3.1. Scenariul 1: Dezvoltare agricolă intensivă	14
3.3.2. Scenariul 2: Dezvoltare ecologică și turistică.....	14
3.3.3. Scenariul 3: Dezvoltare mixtă (agricultură sustenabilă + infrastructură modernă).....	15
4. OPȚIUNI DE DEZVOLTARE.....	15
4.1. Pretabilitatea unor culturi agricole și scheme de rotație a culturilor	15
4.2. Măsuri propuse, rezultate preconizate, indicatori de monitorizare și evaluare, instituții responsabile, surse de finanțare	16
5. COMUNICARE ȘI SENSIBILIZARE	25
5.1. Obiectivele strategiei de comunicare	25
5.2. Mesaje-cheie.....	26
5.3. Public-țintă	27
5.4. Canale de comunicare.....	28
5.5. Activități propuse.....	30
6. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	32
BIBLIOGRAFIE	32
ANEXE	32

1. INTRODUCERE

Comuna Mîrzești, situată în raionul Orhei, se remarcă prin terenuri agricole fertile și relief colinar, caracteristic acestei regiuni a Republicii Moldova. Obiectivul principal al acestui **Plan Local de Acțiuni** este de a stabili un cadru strategic destinat impulsării dezvoltării rurale, prin modernizarea infrastructurii, susținerea agriculturii și protecția mediului, în paralel cu îmbunătățirea calității vieții locuitorilor.

Obiective specifice:

- Analiza contextului natural, socio-economic și a infrastructurii din comuna Mîrzești;
- Identificarea principalelor provocări și priorități de dezvoltare;
- Stabilirea unor direcții și măsuri clare pentru agricultură, infrastructură, mediu și diversificarea economică;
- Asigurarea unui parteneriat solid între autoritățile locale, fermieri, ONG-uri, investitori și comunitate pentru implementarea proiectelor.

2. SITUAȚIA ACTUALĂ

2.1. Relieful, clima și apele

Relieful. Comuna Mîrzești se află într-o zonă colinară, cu altitudinea minimă 124,0 m, maximă 288,9 m (amplitudine altitudinală ~164,9 m). Panta medie a terenului este de ~5,5°, cu porțiuni abrupte (panta maximă ~31,2°). Expoziția medie a versanților este de ~151,5° (sud-estică). Relieful comunei este accidentat, dominat de dealuri abrupte intercalate cu văi adânci. Pantele medii de aproximativ 10% și orientarea spre sud-est determină un grad moderat spre ridicat de eroziune în absența lucrărilor antierozionale. În șesul fertil din nordul comunei se cultivă cereale, iar pe dealuri rămase se fac livezi și pășuni. Principalii parametri morfometrici (altitudine medie ~212 m, amplitudine ~165 m) indică un relief fragmentat. Astfel, amenajările antierozionale și menținerea vegetației pe versanți sunt esențiale pentru conservarea solului și pentru prevenirea degradării terenurilor agricole.

Clima. Localitatea are un climat temperat-continental, cu ierni reci (-1,11°C, min. -22°C) și veri călduroase (peste 21°C, max. 36°C). Primăverile și toamnele au temperaturi medii între 10-11°C. Precipitațiile medii iarna sunt de 122 mm, iar anual variază între 480-590 mm, cu minime sub 440 mm în anii secetoși și maxime de peste 640 mm în anii ploioși. În viitorul apropiat, temperaturile vor crește cu 1,5-2°C, iar precipitațiile vor deveni mai neregulate.

Sursele de apă. Comuna beneficiază de prezența a două cursuri de apă provizorii. Pe teritoriul comunei sunt amenajate 2 iazuri, utilizate pentru irigații și pescuit. Suprafața totală ocupată de lacuri constituie 15 ha. De asemenea, rezervele subterane de apă pot fi utilizate pentru consumul domestic, dar calitatea lor variază în funcție de adâncime și locație. Este necesară implementarea unor sisteme de filtrare și monitorizare pentru a asigura siguranța apei potabile. Din cauza creșterii evaporării (cca 0,9 m³ de pe fiecare m² de apă) în viitorul apropiat resursele de apă se vor micșora.

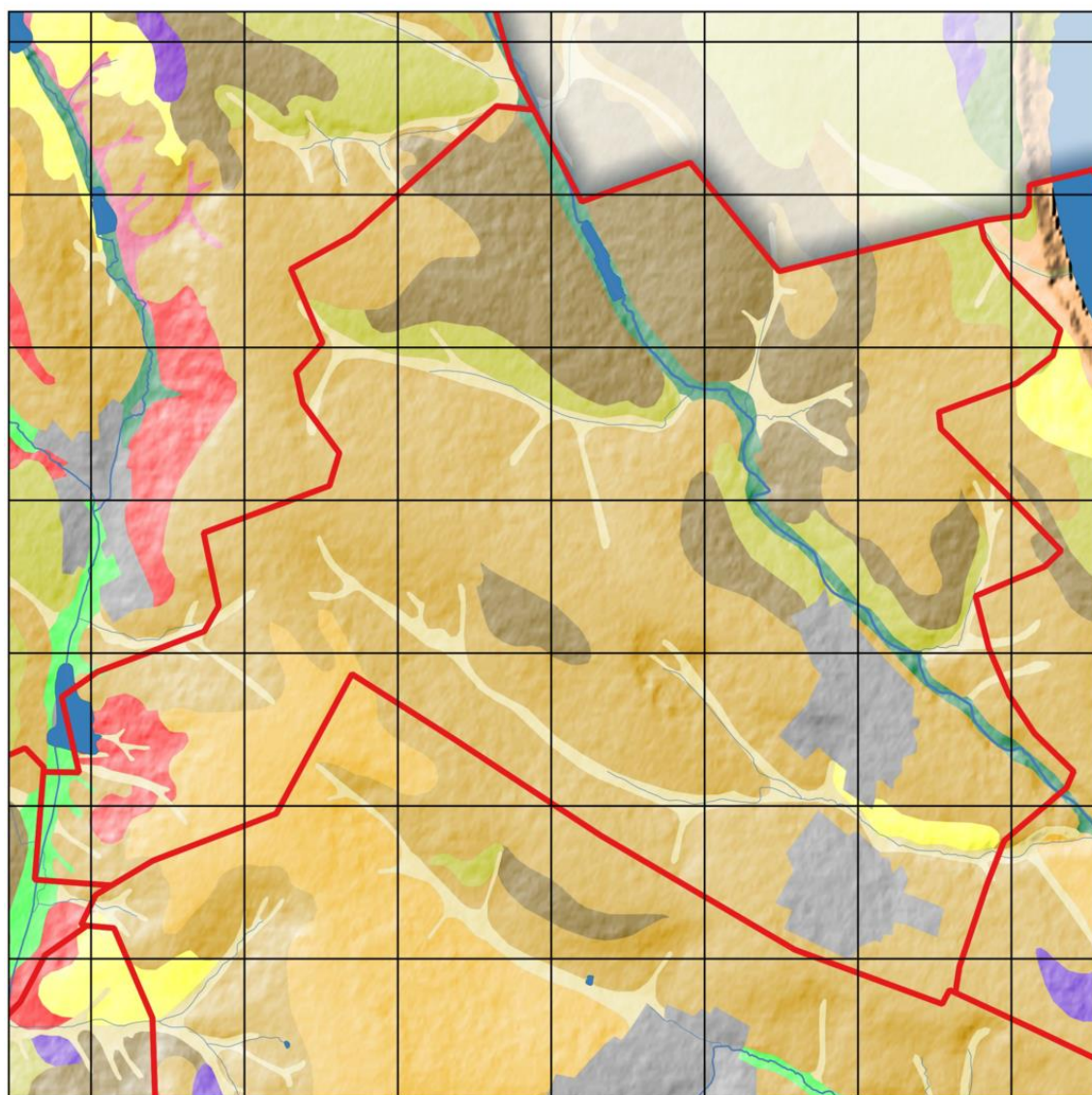
2.2. Resursele naturale

2.2.1. Solurile

Cernoziomurile acoperă aproape întreaga suprafață a comunei, fiind de departe solurile predominante. Alte tipuri de sol sunt întâlnite rar și pe suprafețe foarte restrânse, astfel că ponderea lor în ansamblul teritoriului este neînsemnată.

Predomină cernoziomurile, deosebit de fertile, adecvate culturilor de cereale (grâu, porumb), legume, oleaginoase (floarea-soarelui) și viță-de-vie. Practicile agricole necorespunzătoare (monocultură, exces de chimicale) pot afecta negativ calitatea solului și a apei.

Sub-tipuri de sol - Comuna Mîrzești

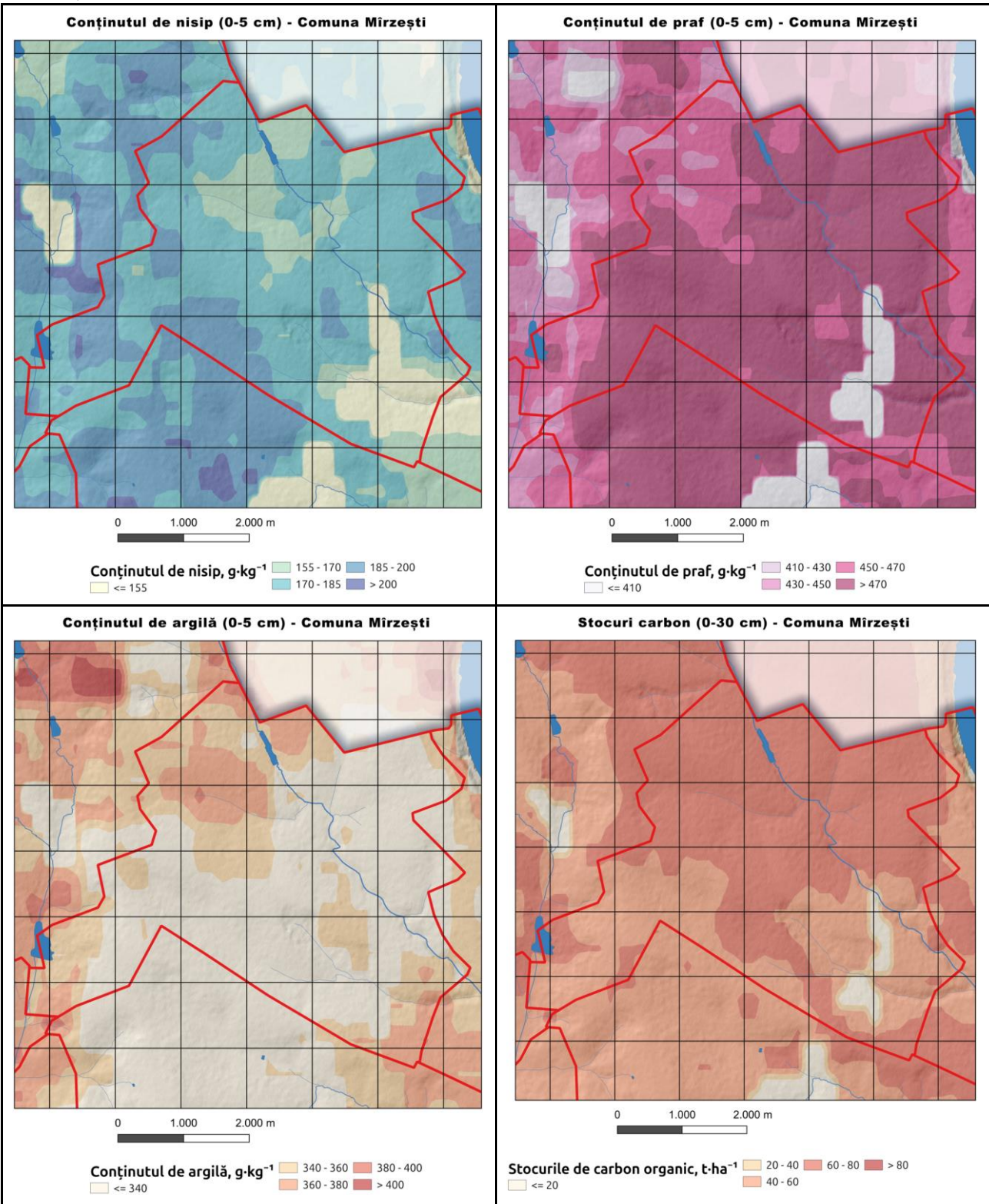
Sub-tipuri de sol

- Alunecări de teren active
- Cernoziom argiloiluvial
- Cernoziom carbonatic

- Cernoziom levigat
- Cernoziom obișnuit
- Cernoziom tipic
- Rendzună carbonatică

- Sol aluvial mlăștinos
- Sol aluvial molic
- Sol cernoziomoid tipic

Solurile din această comună au o textură luto-argilooasă, cu aproximativ 34% argilă, 48% praf (silt) și 18% nisip. Textura relativ echilibrată permite atât acumularea apei în sol, cât și un drenaj satisfăcător, sprijinind astfel buna dezvoltare a culturilor. Conținutul de carbon organic este moderat (~6.2%), sugerând o fertilitate bună, care însă poate fi îmbunătățită în continuare prin aport de materie organică. Din cauza proporției foarte mari de praf, aceste soluri pot forma crustă la suprafață și sunt predispuse la eroziune dacă nu sunt protejate de vegetație.

Stocul mediu de carbon organic în stratul 0–30 cm este 61.9 t/ha. Pe profilul 0–200 cm, distribuția relativă pe straturi este: 0–5 cm 36.3%, 5–15 cm 18.3%, 15–30 cm 17.0%, 30–60 cm 13.7%, 60–100 cm 8.8% și 100–200 cm 5.9%. Stratul 0–30 cm concentrează ~71.6% din stocul pe profil. Per ansamblu, se observă o scădere treptată a ponderii cu adâncimea.

2.2.2. Fond forestier

Suprafața împădurită este redusă, fiind importantă pentru combaterea eroziunii, menținerea biodiversității și calitatea mediului. Extinderea fondului forestier prin reîmpădurire poate crește stabilitatea solului. Conform datelor cadastrului funciar, primăria Mărzești dispune de 62,0 ha de plantații forestiere, dintre care terenuri proprietatea publică a statului constituie ha și terenuri proprietatea publică a UAT – 49,0 ha și proprietatea privată – 13 ha. Primăria dispune de 32,0 ha de perdele forestiere de protecție, toate fiind proprietatea publică a UAT.

2.2.3. Resurse minerale

Posibile depozite de nisip, argilă sau pietriș folosite în construcții necesită reglementări stricte pentru a reduce impactul asupra mediului.

2.2.4. Resurse energetice

Lipsa resurselor fosile subliniază potențialul energiilor solare și micro-eoliene, având în vedere relieful și condițiile climatice propice.

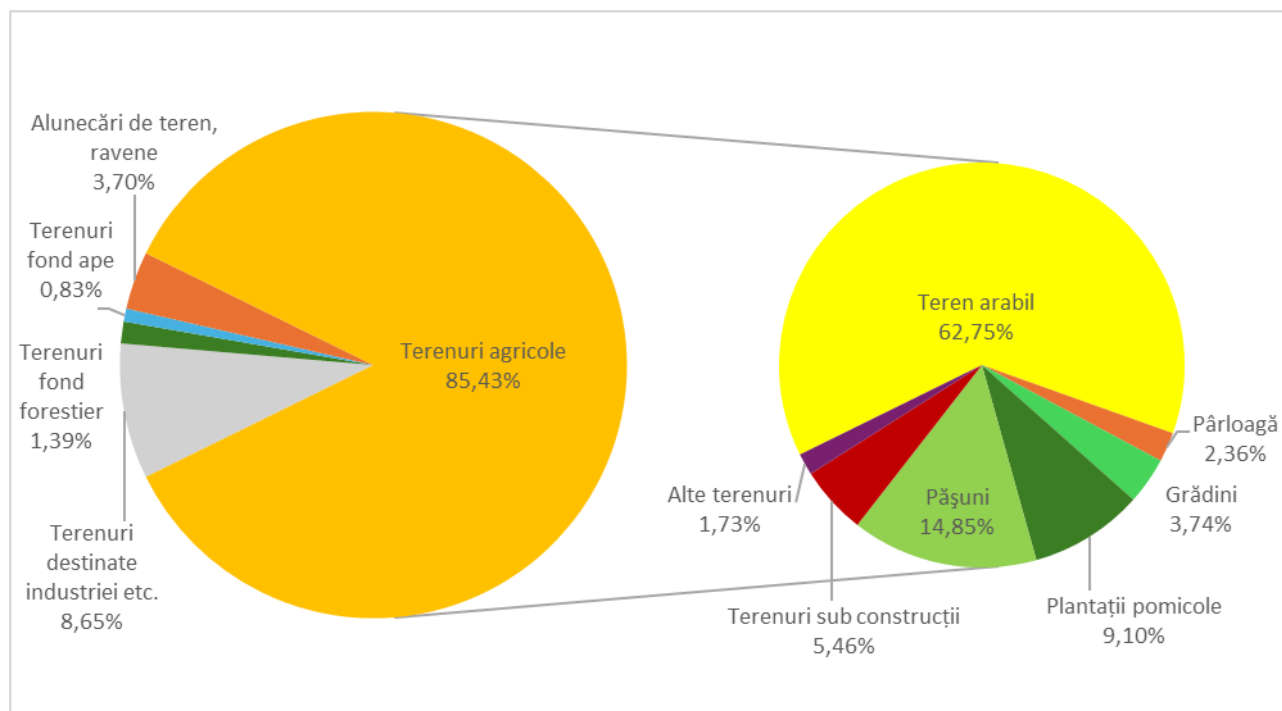
2.3. Acoperirea și utilizarea terenurilor

Structura utilizării terenurilor în comuna Mîrzești evidențiază o pondere clar dominantă a terenurilor agricole, care ocupă **85,43%** din totalul suprafeței comunei. Această proporție ridicată confirmă profilul agricol al localității și rolul agriculturii ca activitate de bază pentru comunitate.

În cadrul terenurilor agricole, **terenurile arabile** reprezintă principala categorie, cu **62,75%**, fiind esențiale pentru producția vegetală și constituind principala sursă de venit agricol pentru locuitori. De asemenea, suprafețe importante sunt dedicate **pășunilor** (14,85%), ceea ce sugerează un potențial de creștere a animalelor la nivel local, respectiv **plantațiilor pomicole** (9,10%), care pot contribui la diversificarea producției agricole și la stabilitatea economică a gospodăriilor.

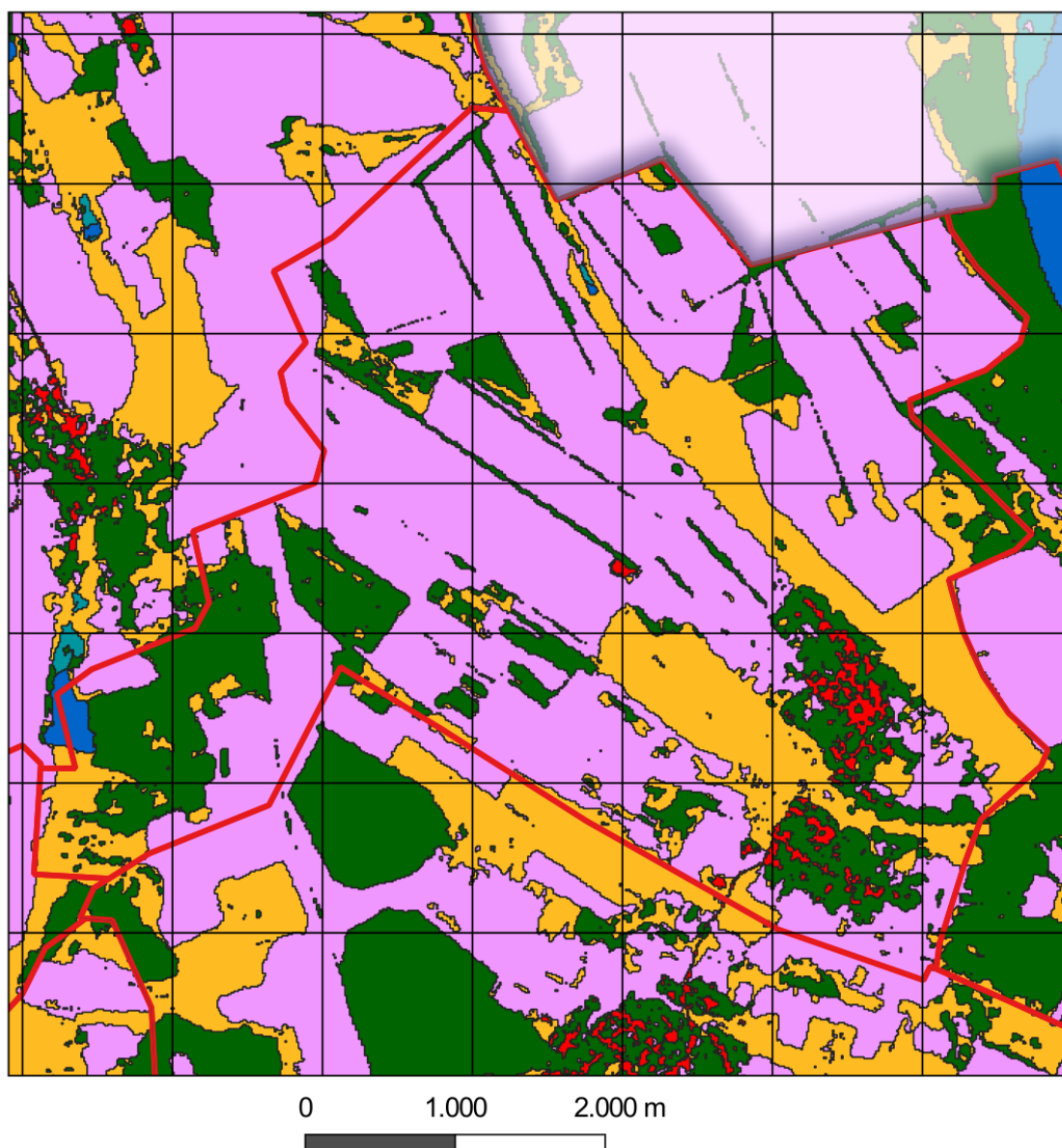
Alte categorii agricole sunt **grădinile**, cu **3,74%**, destinate în special autoconsumului sau culturilor intensive pe suprafețe mici și terenurile **pârloagă**, care dețin **2,36%** din total, posibil reflectând terenuri temporar necultivate sau în regenerare. De asemenea, **terenurile sub construcții** dețin **5,46%** din suprafața comunei, incluzând locuințele, infrastructura socială, administrativă și tehnico-edilitară. Categoria **altor terenuri** (1,73%) poate cuprinde suprafețe temporar neproductive, drumuri de exploatare sau alte utilizări mixte, nespecificate.

Ponderea categoriilor de utilizare a terenurilor

Pe lângă funcția agricolă dominantă, se evidențiază și alte utilizări ale terenului: **terenuri destinate industriei și altor obiective economice** (8,65%), care arată o tendință de dezvoltare a infrastructurii economice locale și posibilitatea diversificării activităților economice; **terenurile fondului forestier** (1,39%), cu rol în echilibrul ecologic, protecția solurilor și a biodiversității; **terenurile fond ape** (0,83%), importante pentru gestionarea regimului hidric local și menținerea resurselor de apă; **alunecări de teren și ravene** (3,70%), care semnaleză existența unor vulnerabilități geomorfologice și impun măsuri de monitorizare și prevenire.

Acoperirea terenurilor - Comuna Mârzești

Categoriile de terenuri		
Vegetație arboricolă	Terenuri agricole	Bazine acvatice permanente
Pajiști	Terenuri construite	Zone umede înnierbate
	Teren gol/vegetație rară	

2.4. Populația, așezările și infrastructura

Populația. Conform datelor recensământului din 2014, comuna Mârzești avea o populație de 1146 de locuitori, în scădere față de recensământul din 2004, când erau înregistrați 1435 de locuitori (824 loc. în s. Mârzești și 611 loc. în s. Mîrzaci). Până în 2024, populația comunei a continuat să scadă, ajungând la 852 de locuitori, reflectând tendințele generale de depopulare și migrație din mediul rural. Migrația tinerilor spre mediul urban și peste hotare duce la deficit de resurse umane și la îmbătrânirea populației.

Așezările. Gospodăriile, organizate în gospodării rurale tipice, necesită îmbunătățiri la nivel de infrastructură pentru a susține cerințele moderne și pentru a încuraja investițiile.

Infrastructura.

- **Drumuri:** Mix de drumuri asfaltate, pietruite și de pământ, necesitând reparații și întreținere;
- **Rețele de apă și canalizare:** Majoritatea gospodăriilor utilizează fântâni, canalizarea centralizată este inexistentă sau limitată, permițând poluarea;
- **Energie și telecomunicații:** Rețeaua de electricitate este stabilă, dar accesul la internet și telefonie mobilă poate fi slab în anumite zone, constrângând antreprenoriatul local.

2.5. Protecția mediului

2.5.1. Managementul deșeurilor

Sistemul de colectare și eliminare a deșeurilor este rudimentar, depozitățile necontrolate poluând solul și apa. Crearea unui sistem modern de gestionare a deșeurilor (colectare selectivă, reciclare) este urgentă.

2.5.2. Biodiversitatea

Fondul forestier limitat și practicile agricole intensive amenință habitatele naturale. Reîmpădurirea și protecția coridoarelor ecologice pot contribui la menținerea diversității biologice locale.

2.5.3. Perdele Forestiere de Protecție (PFP)

Numărul total al perdelelor forestiere de protecție identificate în comună este de 26, extinse pe o suprafață de 44,53 ha, 20 fiind în stare funcțională, 5 PFP – parțial funcționale și 1 PFP - nefuncțională.

După gradul de uscure sectoarele se caracterizează după cum urmează:

- 92% sau 24 PFP - uscure slabă (U1), proporția medie a arborilor uscați este de 10-20% din numărul total al arborilor;
- 4% sau 1 PFP - uscure mijlocie (U2), proporția medie a arborilor uscați este de 21-40% din numărul total al arborilor;
- 4% sau 1 PFP – fără uscure (U0), arbori uscați nu apar deloc sau numărul acestora este mai mic de 10% din numărul total al arborilor.

PFP-urile analizate includ vegetație lemnoasă:

- arboret monodominant de nuc, prezent în 13 PFP, 2 PFP – plop și 1 PFP - stejar.
- specii în amestec: paltin, arțar, cireș și alte diverse tari – 10 PFP.

În dependență de vârsta medie a speciei de bază, se găsesc 9 PFP de 30-35 ani, 8 PFP – 40-45 ani, 7 PFP – 50-55 ani, 2 PFP – 60 ani.

Construcția PFP:

- 1 rând, cu lățimea de 4-18 m – 7 PFP
- 2 rânduri, lățimea de 10-22 m – 16 PFP
- 4 rânduri, 18 m – 2 PFP
- 5 rânduri, 16-20 m – 11 PFP
- 6 rânduri, 18 m – 1 PFP

În structura perdelelor forestiere examinate se găsesc o serie de specii arborescente și arbustive de vârstă între 10 și 20 ani: măceș (în 24 PFP), porumbar (în 20 PFP), păducel (în 10 PFP), soc negru (2 PFP).

Majoritatea perdelelor forestiere de protecție sunt amplasate pe terenuri stabile – 24 PFP, în 2 PFP se observă eroziune pluvială slabă.

Suprafața celor 26 PFP (44,53 ha) identificate reprezintă doar 2,41% din suprafața terenurilor cu destinație agricolă (1847,19 ha), mult sub ponderea optimă de 4% necesară pentru protecția solului. Pentru atingerea acestui prag, se recomandă extinderea suprafețelor prin împădurire cu peste 30 ha. Gestionarea sustenabilă a terenurilor și implementarea unor măsuri urgente de protecție a solului sunt esențiale pentru prevenirea degradării continue, menținerea fertilității și protejarea mediului. Această extindere ar putea fi realizată prin împădurirea terenurilor degradate, precum și a celor moderat și puternic erodate, contribuind astfel la protecția solului. Creșterea suprafețelor împădurite va mai contribui și la îmbunătățirea capacității de retenție a apei, și astfel crearea unor condiții mai favorabile pentru dezvoltarea culturilor agricole. Aplicarea măsurilor de reabilitare a PFP-urilor și împădurirea ar reprezenta un progres semnificativ către o agricultură durabilă și o gestionare mai eficientă a resurselor naturale.

Pentru PFP-urile din perimetrul primăriei Mîrzești sunt propuse următoarele lucrări silvotehnice de îngrijire și conducere a arboretului, precum și completări:

- Rărituri, pe o suprafață de 5,53 ha (3 PFP): Aceste lucrări constau în tăierea unor arbori selectați pentru a reduce densitatea vegetației și a îmbunătăți dezvoltarea celor rămase. Răriturile contribuie la sporirea sănătății pădurii prin îmbunătățirea circulației aerului și a luminii, permițând creșterea arborilor rămași și susținând biodiversitatea prin crearea unui mediu mai echilibrat.
- Tăieri de igienă, pe 5,68 ha (6 PFP): Lucrările de igienă presupun îndepărtarea arborilor uscați, bolnavi sau afectați de dăunători, prevenind astfel răspândirea bolilor în pădure. Aceste măsuri sunt esențiale pentru menținerea unui ecosistem sănătos și pentru protecția arboretului existent împotriva atacurilor de insecte sau boli.
- Elagaj, pe o suprafață de 26,72 ha (17 PFP): Elagajul presupune îndepărtarea ramurilor uscate, rupte sau dăunătoare din coroana arborilor, promovând o structură aerisită și sănătoasă a pădurii. Această lucrare ajută la prevenirea bolilor și sprijină dezvoltarea unei vegetații inferioare mai viguroase, îmbunătățind astfel rolul ecologic al perdelei forestiere.
- Emondaj, pe o suprafață de 1,82 ha (2 PFP). Emondajul vizează îndepărtarea ramurilor uscate și deteriorate de pe trunchiurile copacilor, pentru a preveni răspândirea bolilor și a îmbunătăți circulația aerului în perdeaua forestieră. Această lucrare contribuie la formarea unei structuri sănătoase a arboretului, protejând în același timp solul și vegetația înconjurătoare.
- Îngrijirea subarboretului, pe o suprafață de 43,04 ha (26 PFP). Lucrările de îngrijire a subarboretului sunt esențiale pentru menținerea unei structuri ecologice echilibrate, prin controlul vegetației inferioare și asigurarea unui mediu favorabil pentru creșterea arborilor. Aceste măsuri contribuie la sănătatea întregului ecosistem forestier, prevenind supraaglomerarea și favorizând diversitatea speciilor.
- Reconstrucție, pe 3,18 ha (2 PFP): Reconstrucția constă în refacerea perdelelor forestiere afectate de factori climatici sau de degradare. Aceasta implică plantarea de noi specii sau reînnoirea vegetației pentru a asigura continuitatea funcțiilor de protecție ale perdelei, contribuind la stabilizarea solului și protecția terenurilor agricole.
- Completări, pe o suprafață de 2,63 ha (4 PFP): Aceste lucrări au rolul de a reface golurile din perdelele forestiere prin plantarea de puieți noi, asigurând continuitatea

și funcționalitatea acestora. Completările contribuie la menținerea densității optime a vegetației și la îmbunătățirea protecției terenurilor agricole.

Aceste lucrări sunt esențiale pentru menținerea funcționalității perdelelor forestiere de protecție, contribuind la protejarea solului, prevenirea eroziunii și protecția ecosistemului local.

De asemenea, se recomandă crearea de noi perdele forestiere, pentru a atinge o pondere optimă de împădurire care va proteja solul și va preveni eroziunea acestuia, alunecările de teren, și pierderea fertilității. Extinderea fondului forestier ar contribui la stabilizarea solului, reducerea efectelor vânturilor puternice și protejarea culturilor agricole, îmbunătățind astfel microclimatul local, ce va implica un impact direct pozitiv asupra producției agricole. Extinderea suprafeței de pădure va sprijini și protecția infrastructurii locale, ameliorând condițiile ecologice generale ale satului. O primă acțiune ar fi identificarea și prioritizarea terenurilor vulnerabile, în vederea creșterii procentului perdelelor forestiere de protecție, de la 1,9% la 4%, pondere optimă de protejare a terenurilor agricole. Îmbunătățirea gradului de împădurire va avea efecte pozitive asupra biodiversității și va reduce riscurile de calamități naturale. Este important ca măsurile să fie implementate pe termen lung, argumentat, pentru asigurarea gestionării sustenabile a resurselor locale.

2.6. Hazarduri naturale

Eroziunea solului, secetele și alunecările de teren reprezintă principalele riscuri, accentuate de schimbările climatice și practicile agricole nesustenabile. Rotația culturilor, reîmpădurirea și gestionarea apei pot reduce aceste fenomene.

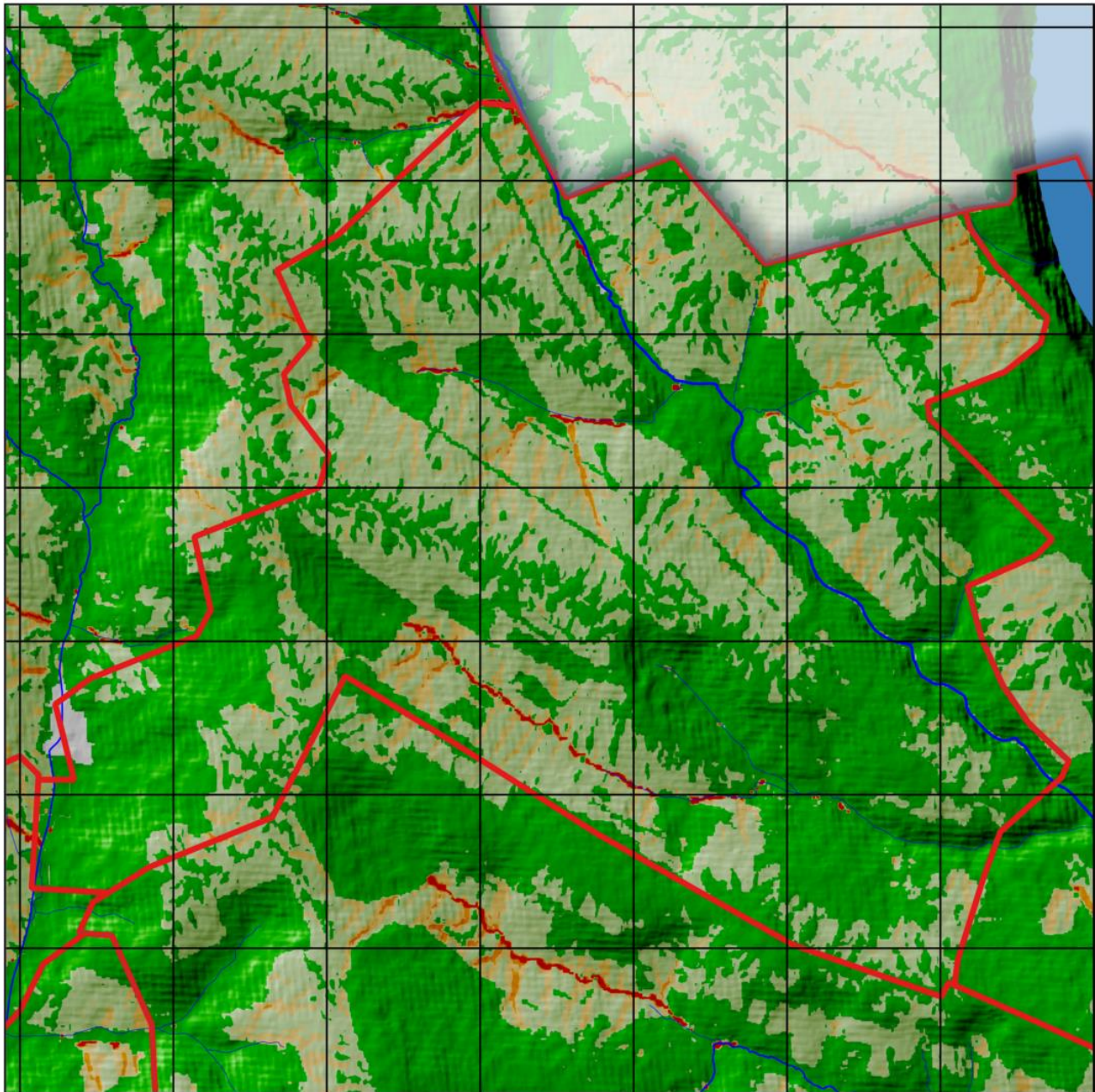
2.6.1. Eroziunea solului

În comuna Mârzești, eroziunea hidrică a solului este evaluată la aproximativ 278 tone pe an, una dintre cele mai scăzute valori din ansamblul comunelor analizate. Acest nivel redus de eroziune indică pierderi minime de sol, sugerând că în general terenurile sunt bine protejate. Cauzele pot fi naturale – cum ar fi un relief relativ domol, fără pante lungi sau abrupte, și un covor vegetal (păduri, pajiști, culturi) care acoperă bine solul – dar și antropice, respectiv practici agricole care menajează terenul (rotirea culturilor, evitarea aratului pe pantă sau prezența lucrărilor antierozionale acolo unde e necesar).

Rata medie a eroziunii, de circa 2,2 tone/ha pe an, arată un nivel moderat de degradare a solului pe terenurile existente – nu printre cele mai mici, dar nici deosebit de ridicat. Aceasta sugerează că, deși procesele de eroziune sunt prezente (în special pe versanții agricoli), ele acționează cu intensitate moderată, iar suprafața relativ limitată a comunei limitează și volumul total de sol pierdut. Valoarea maximă observată (aproximativ 130 tone/ha/an) indică existența unor sectoare cu eroziune mai pronunțată, însă fără a atinge severitatea extremă văzută în alte părți. În ansamblu, multe suprafețe din Mârzești par a fi ferite de eroziune puternică, fie datorită terenului mai plan, fie practicilor de conservare. Beneficiile pentru agricultură ale acestei situații sunt semnificative: solul își păstrează integral calitățile, asigurând condiții optime pentru culturi și stabilitatea producției. Pentru a menține aceste avantaje, este important ca în Mârzești să se continue strategiile de protecție a solului. Orice schimbare către practici mai intensive ar trebui evaluată cu atenție, pentru a nu crește riscul de eroziune. Se recomandă menținerea și, acolo unde e posibil,

îmbunătățirea măsurilor existente – de exemplu, extinderea suprafețelor împădurite pe lângă terenurile agricole, folosirea culturilor verzi și a mulcirii pentru a proteja solul între sezoanele de cultură și monitorizarea periodică a terenurilor pentru a detecta din timp eventuale semne de eroziune. Astfel, comuna Mârzești va putea să își conserve resursele de sol și să asigure continuitatea unei agriculturi sănătoase.

Eroziunea solului - Comuna Mârzești

3. OPORTUNITĂȚI ȘI CONSTRÂNGERI

3.1. Oportunități de dezvoltare

1. **Agricultură competitivă.** Solurile fertile și clima favorabilă permit obținerea unor producții ridicate, mai ales prin mecanizare, soiuri performante și cooperarea fermierilor.
2. **Turism rural și gastronomic.** Peisajele colinare și tradițiile rurale pot susține pensiuni, trasee tematice și evenimente culturale, oferind venituri suplimentare.
3. **Energie regenerabilă.** Proiecte solare și micro-eoliene pot diversifica sursele de venit și îmbunătăți independența energetică.
4. **Acces la fonduri externe.** Programele europene și naționale sprijină modernizarea infrastructurii și practicile agricole durabile, turismul rural etc.

3.2. Constrângeri de dezvoltare

1. **Migrația tinerilor și îmbătrânirea populației.** Deficitul de forță de muncă și competențe limitează creșterea economică.
2. **Infrastructură insuficient dezvoltată.** Drumurile, rețelele de apă-canal și sistemele de gestionare a deșeurilor sunt inadecvate, frânând inițiativele economice.
3. **Resurse financiare locale restrânse.** Bugetul primăriei nu poate acoperi toate investițiile, necesitând cofinanțări și parteneriate public-private.
4. **Practicile agricole necorespunzătoare.** Monocultura și excesul de fertilizanți chimici pot deteriora calitatea solului și a apei pe termen lung.

3.3. Scenarii de dezvoltare

3.3.1. Scenariul 1: Dezvoltare agricolă intensivă

Obiective:

- Creșterea productivității prin mecanizare, soiuri performante, sisteme de irigații;
- Asocierea fermierilor în cooperative pentru a reduce costurile și a îmbunătăți accesul la piețe;
- Crearea unor centre locale de procesare și depozitare (cereale, legume, fructe).

Riscuri:

- Presiune ridicată asupra solului și apei, necesită măsuri compensatorii de mediu;
- Investiții financiare inițial ridicate și volatilitatea prețurilor agricole.

3.3.2. Scenariul 2: Dezvoltare ecologică și turistică

Obiective:

- Promovarea agriculturii ecologice (rotația culturilor, fertilizare organică, reducerea pesticidelor) pentru conservarea resurselor naturale;

- Dezvoltarea turismului rural prin pensiuni, trasee tematice, evenimente culturale și gastronomice, stimulând economia;
- Reîmpădurirea și protecția habitatelor naturale pentru a menține biodiversitatea și a combate eroziunea.

Riscuri:

- Infrastructură turistică și promovare relativ subdezvoltate;
- Costuri și timp de adaptare pentru fermierii care doresc să adopte metode ecologice.

3.3.3. Scenariul 3: Dezvoltare mixtă (agricultură sustenabilă + infrastructură modernă)

Obiective:

- Modernizarea drumurilor, extinderea rețelei de apă-canal și crearea unui sistem eficient de gestionare a deșeurilor, îmbunătățind serviciile publice și atractivitatea zonei;
- Adoptarea practicilor agricole durabile (rotația culturilor, fertilizare organică, management responsabil al apei), menținând productivitatea solului și protecția mediului;
- Facilități de procesare agroalimentară și inițiative turistice moderate, diversificând economia locală și reducând dependența de agricultură tradițională.

Riscuri:

- Necesită un cadru strategic și resurse financiare pe termen mediu și lung;
- Presupune cooperare între autorități, comunitate, investitori, ONG-uri și instituții de finanțare.

4. OPȚIUNI DE DEZVOLTARE

4.1. Pretabilitatea unor culturi agricole și scheme de rotație a culturilor

În urma evaluării multicriteriale a terenurilor agricole din cele 32 de comune studiate (situate în raioanele Orhei, Rezina și Șoldănești), s-au identificat diferențe semnificative în potrivirea diferitelor culturi și folosințe ale terenului. Per ansamblu, **cerealele de toamnă** (în special grâul și orzul) prezintă cea mai mare pretabilitate, având cele mai extinse suprafețe de teren clasificate drept potrivite sau foarte potrivite pentru aceste culturi. **Culturile prășitoare de primăvară** precum porumbul și floarea-soarelui au, dimpotrivă, o extindere mult mai redusă a terenurilor cu favorabilitate ridicată, fiind în general limitate de factori climatici și edafici. Conform studiilor în domeniu, **principalii factori limitativi** ai productivității agricole în această regiune sunt deficitul de precipitații în perioada de vegetație, regimul termic, panta terenului și proprietățile solului (porozitate, conținut de humus, textură etc.). Aceste constrângeri explică de ce **speciile sensibile la secetă sau la îngheț** (de exemplu, vița-de-vie, piersicul) au un indice de pretabilitate foarte scăzut în majoritatea comunelor, în timp ce **plantele mai rezistente** (grâul, orzul, lucerna) reușesc să valorifice mai bine condițiile locale. Totodată, pe terenurile cu pantă accentuată sau soluri slab dezvoltate, **utilizările permanente** (pășuni și fânețe) reprezintă opțiunea optimă, aceste suprafețe fiind mai potrivite pentru pajiști naturale decât pentru culturi intensive. În continuare este prezentată

analiza detaliată pentru fiecare comună, evidențiind culturile cu preabilitate ridicată, zonele propice și recomandările privind culturile ce ar trebui evitate.

Comuna Mîrzești are un profil similar cu al comunelor învecinate: **grâul** este cultura de bază recomandată (~45,4% din suprafață cu preabilitate bună), urmat de **lucernă** (~36,9%). Se constată și un potențial *moderats* pentru **cireș** (~17,6% din teritoriu) – Mîrzești fiind una dintre puținele comune unde cultura cireșului ar putea fi promovată în zone specifice (probabil pe versanți bine însoriți și feriți de înghețurile târzii). **Orzul** (~19,3%) și **prunul** (~13,4%) completează lista culturilor cu adaptare medie, indicate pe terenurile arabile mai fertile. În schimb, terenurile slab productive pot fi folosite drept **pășuni** (circa 9,4% din suprafață este optimă pentru pășunat). **Vița-de-vie**, **piersicul** și **cartoful** au scoruri foarte mici la Mîrzești – aceste culturi **trebuie omise**, nefiind compatibile cu condițiile locale (vița-de-vie în special are limitări climatice severe).

Schema de rotație recomandată (4-5 ani)

1. Anul I – Grâu de toamnă: cultură de bază, bine adaptată condițiilor locale.
2. Anul II – Orz de toamnă: alternanță cerealieră pentru diversificare.
3. Anul III – Floarea-soarelui (unde este potrivit): cultură tehnică ce rupe ciclul cerealier.
4. Anii IV–V – Lucernă: leguminoasă perenă ce refertilizează solul și oferă furaje de calitate.

Proporții și categorii de utilizare a terenului

- Culturi principale: grâu, orz, lucernă (în proporții variabile, adaptate analizei de preabilitate).
- Culturi secundare: soia, mazăre sau alte leguminoase pe suprafețe mici.
- Pajiști permanente: pe terenurile marginale, în special în pantă.
- Livezi/pomi: doar pe microzone favorabile (prun, cireș), dacă sunt identificate.

Principii agronomice moderne aplicate

Rotația include diversificarea culturilor, alternanța cerealelor cu leguminoase și plante tehnice, evitarea monoculturii și utilizarea pajiștilor pe terenurile sensibile. Lucerna are rol ameliorator, fixând azotul și refăcând fertilitatea solului.

Culturi nerecomandate

Se vor evita culturile cu preabilitate foarte scăzută, precum vița-de-vie, piersicul, cartoful sau porumbul extensiv, deoarece nu oferă randamente stabile și sunt vulnerabile la condițiile pedoclimatice locale.

4.2. Măsuri propuse, rezultate preconizate, indicatori de monitorizare și evaluare, instituții responsabile, surse de finanțare

Progresul general privind realizarea obiectivelor **Planului Local de Acțiuni Comuna Mîrzești, Raionul Orhei** va fi apreciat în baza următorilor indicatori:

Acțiuni	Indicator de progres	Ținta ce urmează a fi atinsă în anul 2030	Cost estimativ	Surse de finanțare
1.1. Extinderea suprafeței pădurilor	▪ Suprafață împădurită (ha)	+294 ha	30.000 – 50.000 lei/ha	▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027
1.2. Extinderea suprafeței fâșiilor forestiere de protecție	▪ Suprafață fâșii forestiere (ha)	+30 ha	~63.300 lei/ha	▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027
1.3. Plantarea și/sau conservarea vegetației riverane	▪ Suprafață restaurată (ha)	35 ha	4.500-16.000 lei/ha	▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027
1.4. Promovarea culturilor energetice și utilizarea resurselor de biomasă forestieră reziduală	▪ Cantitate biomasă utilizată (tone) ▪ Creșterea ponderii energiei regenerabile în consumul final de energie	3 ha	Dezvoltarea culturilor energetice: 20.000 - 25.000 lei pe hectar în primul an Colectarea și procesarea biomasei forestiere: 200 și 350 lei pe tonă.	▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR). ▪ Planul Național „Construim Moldova Europeană”, Programul de Cooperare Transfrontalieră România-Moldova
1.5. Reconstrucția ecologică a pădurilor afectate de uscare și alți factori vătămători sau necorespunzătoare sub raport structural-funcțional	▪ Suprafață reconstruită (ha)	15 ha	1.500 - 2.000 lei pe hectar	▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027
1.6. Reabilitarea fâșiilor forestiere de protecție a terenurilor agricole	▪ Suprafață reconstruită (ha)	62 ha	22 000 – 35 000 lei/ha	▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027; ▪ Proiectul GEF8 (FAO) perioada 2026-2030.

				<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proiectul de Reziliență Rurală (PRR) – UCIP IFAD <p>Proiectul „Dezvoltarea Sectorului Forestier Comunal în Moldova” – Fondul BioCarbon</p>
1.7. Protecția pădurilor prin combaterea adecvată a dăunătorilor și bolilor (metode biologice de combatere etc.) și a pășunatului în păduri	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rapoarte anuale ▪ Număr de intervenții 	30 ha	<p>Tratamente chimice: 1.000 la 5.000 lei/ha.</p> <p>Tratamente biologice: 1.500 și 3.000 lei/ha.</p> <p>Tratamente mecanice: 3.000–4.000 lei/ha.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. <p>Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027</p>
1.8. Monitorizarea stării de sănătate a pădurilor și a solurilor forestiere	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rapoarte anuale ▪ Numărul de studii efectuate ▪ Procentul de păduri monitorizate anual. ▪ Numărul de probe de sol și vegetație analizate 	30 ha	2.000 lei/ha anual	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Programul de granturi post-investiționale destinate managementului durabil al terenurilor este parte integrantă a Proiectului Agricultură Competitivă (MAC-P). <p>Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027</p>
1.9. Prevenirea și limitarea incendiilor	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Studii de caz ▪ Suprafața pădurilor protejată împotriva incendiilor (ha) 	30 ha	4.650 lei și 13.900 lei pe an	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027 <p>Proiectul „EU4 Moldova Rezilientă – Stat Sigur, Comunități Puternice”</p>
1.10. Îmbunătățirea sistemului de monitorizare și observare a acțiunii factorilor biotici și abiotici destabilizatori	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Număr de sisteme implementate ▪ Procentajul de păduri monitorizate 	30 ha	13.500 lei pe an	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. <p>Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027</p>
2.1 Aplicarea măsurilor hidrotehnice și fito-ameliorative pe terenurile agricole afectate de ravene	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafața terenurilor afectate de ravene pe care s-au aplicat măsuri hidrotehnice și fito-ameliorative (ha) 	13 ha	165–310 mii lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Proiectul "Îmbunătățirea capacităților pentru transformarea zonei rurale" (TRTP) ▪ Proiectul Băncii Mondiale "Agricultură Competitivă în Moldova" (MACP) <p>Proiectul „Sprijin de urgență pentru producătorii agricoli în contextul crizei socio-economice și energetice” FAO și a Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD)</p>

2.2 Extinderea terenurilor irigate	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața terenurilor irigate (ha) 	37 ha	60.000 - 180.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, buget local, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM) <p>Granturi oferite de UCIP IFAD</p>
2.3 Implementarea culturilor agricole cu un consum redus de apă	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața cultivată cu culturi agricole cu consum redus de apă (ha) Reducerea consumului de apă pentru irigare (%) Numărul de ferme adoptând tehnici de irigare eficiente și culturi rezistente la secetă Eficiența utilizării apei în agricultura respectivă (litri de apă pe kilogram de produs) 	646 ha	71.000 - 123.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, buget local, fonduri externe, parteneriate public-private. Agenția pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii (ADMA): Proiectul Modernizarea Tehnicii și Echipamentului Agricol (MAME). Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM). Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA). Programul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale (TRTP)” finanțat de Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă (IFAD). Proiecte internaționale și parteneriate Proiectul „Sprijin de urgență pentru producătorii agricoli în contextul crizei socio-economice și energetice” FAO și a Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD)
2.4 Reducerea suprafeței de terenuri degradate	<ul style="list-style-type: none"> Prevenirea și combaterea eroziunii solului, ha 	8 ha	10.000 - 20.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, Fonduri externe, Organizații internaționale și agenții de dezvoltare, Fonduri private și investiții. Programul de îmbunătățiri funciare 2021-2025. Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027 Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD)
2.5 Reducerea suprafeței terenurilor puternic erodate	<ul style="list-style-type: none"> Prevenirea și combaterea eroziunii solului, ha 	5 ha	64,2 mii lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Proiectul Băncii Mondiale "Agricultura Competitivă în Moldova" (MACP). Subvenții pentru lucrările de îmbunătățiri funciare și protecția solului de la AIPA. <p>Programul de îmbunătățiri funciare 2021-2025</p>
2.6 Conversia terenurilor arabile de pe pante (cu un	<ul style="list-style-type: none"> Numărul de hectare de terenuri arabile de 	9 ha	9.500 - 13.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat și local; AIPA, Programul de Granturi pentru Managementul Durabil al Terenurilor. FEN, Fonduri externe

anumit grad de degradare) în păduri	pe pante care au fost convertite în păduri			
2.7 Creșterea a cantității de reziduuri vegetale pe suprafața solului care îmbunătățește agregarea și astfel reduce tendința de formare a crustei, lucrările minime ale solului și sistemul fără lucrări.	<ul style="list-style-type: none"> Creșterea cantității de reziduuri vegetale aplicate pe sol pentru a îmbunătăți agregarea solului. Reducerea formării crustei pe sol. 	184 ha	7.000 - 11.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, buget local, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor (MDT) <p>Programul de granturi pentru facilitarea accesului la piețele de desfacere pentru agricultori</p>
2.8 Măsurile de management pentru reducerea pierderilor de carbon din sol	<ul style="list-style-type: none"> Reducerea emisiilor de CO₂ Creșterea conținutului de materie organică Îmbunătățirea biodiversității solului 	37 ha	33.000 - 70.000 lei/an	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat și fonduri internaționale Programul de Finanțare a Economiei Verzi (GEFF) al Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) <p>Programul AgreeenaCarbon</p>
2.9 Măsurile de management pentru ameliorarea terenurilor sărăturate	<ul style="list-style-type: none"> Recuperarea și îmbunătățirea capacității solului afectat de sare, ha 	55 ha	12.000 - 23.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul de Granturi pentru Managementul Durabil al Terenurilor (MDT), (UCIMPA) <p>Subvenții pentru Lucrări de Îmbunătățiri Funciare și Protecția Solului, și Programul de Subvenționare a Investițiilor în Tehnica și Echipamentele Agricole (AIPA)</p>
2.10 Măsurile de management pentru prevenirea degradării prin destructurare și crustificare	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața totală de teren agricol protejată împotriva eroziunii, ha 	18 ha	35.000 – 55.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul de Granturi pentru Managementul Durabil al Terenurilor (MDT) <p>Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA)</p>
2.11 Măsurile pentru prevenirea degradării solului prin compactare	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața terenurilor afectate de compactare, ha 	9 ha	1.250 - 3.300 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA), subvenții și Programul de granturi post-investiționale "Managementul Durabil al Terenurilor" (MDT). <p>Proiectul "Agricultura Competitivă în Moldova" (MAC-P)</p>

2.12 Măsuri de management pentru prevenirea și combaterea poluării solului	▪ Suprafața terenurilor erodate reabilitate, ha	922 ha	15.000 – 25.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, Surse externe. ▪ Proiectul „Suport pentru implementarea Acordului de Asociere” (EU4Environment) ▪ Proiectul „Consolidarea rezilienței comunităților vulnerabile la schimbările climatice” (PNUD) Proiectul „Reducerea Degradării Solurilor și Managementul Durabil al Pajiștilor” (FAO, PNUD, Ministerul Agriculturii)
2.13 Măsuri de management pentru prevenirea și combaterea pierderii de nutrienți în sol	▪ Suprafața terenurilor protejate de eroziune și degradare a solului, ha	922 ha	3.000 - 5.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, Surse externe. ▪ Proiectul „Suport pentru implementarea Acordului de Asociere” (EU4Environment) ▪ Proiectul „Consolidarea rezilienței comunităților vulnerabile la schimbările climatice” (PNUD) Proiectul „Reducerea Degradării Solurilor și Managementul Durabil al Pajiștilor” (FAO, PNUD, Ministerul Agriculturii)
2.14 Amendarea solurilor acide și alcaline	▪ Suprafața terenurilor ameliorate, ha	4 ha	1.300 - 3.200 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, Surse externe. ▪ Subvențiile AIPA (Agenția pentru Intervenții și Plăți în Agricultură) ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Fondul Ecologic Național EU Neighbourhood Instrument
2.15 Proiectarea și executarea amenajărilor antierozionale pentru anii 2025-2030	▪ Suprafața de teren protejată, ha	37 ha	70.500-161.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, Surse externe. ▪ MAC-P (Managementul Agriculturii și Conservarea Solului) - Banca Mondială și PNUD Programul Interreg NEXT România-Republica Moldova 2021-2027 – UE
2.16 Modificarea categoriei de folosință a terenurilor	▪ Conduc la modificarea albedoului la nivel local și eliminarea unor gaze cu efect de seră	18 ha	21.000 - 60.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe. Programul de granturi post-investiționale "Managementul durabil al terenurilor", AIPA
2.17 Reabilitarea terenurilor degradate antropice (exploatare miniere, depuneri de reziduuri, poluate cu hidrocarburi, metale grele etc) și împădurire	▪ Suprafața de teren reabilitată, ha	4 ha	17.000 - 40.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe. ▪ Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P) Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor (MDT)

2.18	Amenajarea pajiștilor	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața pajiștilor amenajate, ha 	274 ha	5.000 - 12.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P) <p>Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor (MDT)</p>
3.1	Stimularea financiară privind procesul de consolidare a terenurilor mici, parcelate	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața terenurilor consolidate, ha 	18 ha	6.000–15.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Subvenții pentru lucrări de îmbunătățiri funciare, ameliorare și protecție a solului. Proiectului „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P) <p>Stimularea consolidării terenurilor agricole, AIPA</p>
3.2	Promovarea bunelor practici agricole pentru prevenirea și combaterea degradării solului și a pierderilor de nutrienți	<ul style="list-style-type: none"> Numărul de fermieri care implementează tehnologii și practici durabile de gestionare a terenurilor Suprafața de teren agricol gestionată prin practici de management durabil 	922 ha	78.000 - 235.000 lei per fermier	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Proiectul Agricultura Competitivă (MAC-P). Programele Agenției pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii (ADMA): Proiectul privind Asigurarea Fermierilor cu Fertilizanți; Proiectul privind vânzarea-cumpărarea în rate a echipamentelor pentru producerea energiei regenerabile; Proiectul privind transformarea digitală în agricultură; Proiectul Modernizarea Tehnicii și Echipamentului Agricol (MAME) <p>Proiecte ale Rețelei Naționale de Dezvoltare Rurală LEADER: Ecosistem LEADER din Republica Moldova mai sustenabil; Asociațiile GAL pentru reziliență și securitate</p>
3.3	Implementarea măsurilor de management durabil al resurselor de sol	<ul style="list-style-type: none"> Numărul de hectare unde s-au aplicat măsuri anti-eroziune, ha 	922 ha	97.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Programul de granturi post-investiționale pentru Managementul Durabil al Terenurilor (MDT) <p>Proiectul Băncii Mondiale „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P)</p>
3.4	Practicarea asolamentului și rotației culturilor	<ul style="list-style-type: none"> Creșterea producțiilor agricole; Conservarea biodiversității; Reducerea presiunii bolilor, buruienilor și dăunătorilor 	738 ha	15.000-40.000 lei/ha/an	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. AIPA: Programul de granturi pentru îmbunătățirea productivității terenurilor prin management durabil al terenurilor și subvenții <p>ADMA: Programul de Asistență pentru Fermierii Neprivilegiați 2KR și PAC; Proiectul Modernizarea Tehnicii și Echipamentului Agricol (MAME); Programul de Dezvoltare a Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM)</p>
3.5	Executarea lucrărilor de afânare a solului pe verticală fără întoarcerea brazdei	<ul style="list-style-type: none"> Creșterea conținutului de materie organică din sol; Sechestrare a carbonului; 	129 ha	1.350 - 2.600 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Subvenții pentru lucrări de îmbunătățiri funciare (AIPA) Proiectul Modernizarea Tehnicii și Echipamentului Agricol (MAME) Proiectul privind Asigurarea Fermierilor cu Fertilizanți

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Intensificarea a activității biologice a solului; ▪ Creșterea fertilității solului 			Proiectul privind vânzarea – cumpărarea în rate a echipamentelor pentru producerea energiei regenerabile
3.6 Atenuarea fenomenului de tasare / compactare prin reducerea numărului de treceri și executarea lucrărilor la umiditatea optimă	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Creșterea conținutului de materie organică din sol; ▪ Sechestrare a carbonului; ▪ Intensificarea a activității biologice și fertilității solului 	4 ha	17.000 – 28.600 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe. ▪ Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor ▪ Subvenții pentru proiecte de prelucrare a solului (AIPA) Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P)
3.7 Terasarea terenurilor în pantă pentru reținerea apei pe versanți	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Creșterea umidității solului, a altor proprietăți fizico-chimice ale acestuia 	37 ha	20.000 - 30.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor ▪ Subvenții pentru îmbunătățiri funciare Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P)
3.8 Înființarea culturilor anuale de acoperire (culturi verzi)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reducerea degradării sub impact al condițiilor climatice; ▪ Creșterea cantității de materie organică acumulată în sol 	738 ha	3.250 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor (AIPA) Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P)
3.9 Implementarea a semănatului dublu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reducerea volumului de apă curgătoare pe suprafața terenului 	18 ha	24.000 – 43.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor (AIPA) Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P)
3.10 Extinderea sistemului de agricultură conservativă	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Perturbarea minimă a solului 	92 ha	3.600 - 6.700 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul de granturi privind îmbunătățirea productivității terenurilor printr-un management durabil al terenurilor (MAC-P) ▪ Proiectul privind Asigurarea Fermierilor cu Fertilizanți Programul vânzări în rate 2KR în agricultura performantă irigată
3.11 Implementarea măsurilor privind management	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafața de teren agricol irigat (hectare). 	92 ha	43.000 - 89.000 lei (pentru implementare inițială +	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe, parteneriat public-privat ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Proiectul „Agricultura Competitivă în

ul integrat al resurselor de apă	<ul style="list-style-type: none"> Procentajul populației cu acces la apă potabilă sigură și de calitate. 		operare pe un an)	Moldova” (MAC-P) Proiectul „Securitatea Aprovizionării cu Apă și Sanitație în Moldova” este finanțat de AID și ADA.
3.12 Alegerea unei tehnologii optime de irigare	<ul style="list-style-type: none"> Reducerea pierderilor de apă; Creșterea randamentul ui de utilizare a apei de irigat Suprafața de teren irigată (hectare) 	92 ha	<p>pentru irigare prin picurare (pentru primul an): 9.500 – 18.000 lei/ha</p> <p>pentru irigare prin aspersiune (pentru primul an): 7.500 – 15.000 lei/ha</p>	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe, parteneriat public-privat Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM) Granturi oferite de UCIP IFAD Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA) <p>Proiectul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale (TRTP)”</p>
3.13 Măsurile de atenuare a eroziunii hidrice	<ul style="list-style-type: none"> Reducerea pierderilor de sol prin eroziune de suprafață 	92 ha	23.000 - 44.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe Proiectului Agricultura Competitivă (MAC-P) Subvenții pentru proiectele investiționale de îmbunătățire a calității solurilor <p>Proiectul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale” (TRTP)</p>
3.14 Măsurile de atenuare pentru îmbunătățirea conectivității laterale și a capacității de retenție a apei în zona inundabilă	<ul style="list-style-type: none"> Prevenirea inundațiilor prin preluarea undelor de viitura în luncile refăcute; Creșterea biodiversității; îmbunătățirea microclimatului 	92 ha	2.050.000 – 4.100.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe Reabilitarea infrastructurii hidrotehnice pentru atenuarea vulnerabilității la fenomenele extreme determinate de schimbările climatice în Republica Moldova (PNUD) <p>Programului „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale” (TRTP)</p>
3.15 Construcția unor acumulări de compensare	<ul style="list-style-type: none"> Creșterea volumului de apă ce poate fi utilizat pentru combaterea deșertificării 	55 ha	28.000 - 45.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe Reabilitarea infrastructurii hidrotehnice pentru atenuarea vulnerabilității la fenomenele extreme determinate de schimbările climatice în Republica Moldova (PNUD) Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM) Granturi oferite de UCIP IFAD <p>Proiectul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale (TRTP)”</p>

3.16 Crearea de noi zone umede	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Îmbunătățire a microclimatu lui; ▪ Biodiversitate; ▪ Protecția împotriva inundațiilor 	55 ha	60.000 – 130.000 lei/ha anual	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Reabilitarea infrastructurii hidrotehnice pentru atenuarea vulnerabilității la fenomenele extreme determinate de schimbările climatice în Republica Moldova (PNUD) Proiectul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale (TRTP)”
3.17 Crearea de zone tampon în lungul râurilor/canalelor	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reținerea particulelor de sol,; ▪ Evitarea eutrofizării, ▪ Producere de biomasa 	2 ha	55.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Reabilitarea infrastructurii hidrotehnice pentru atenuarea vulnerabilității la fenomenele extreme determinate de schimbările climatice în Republica Moldova (PNUD) ▪ Proiectul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale (TRTP)” ▪ Proiectul „Deșeuri Solide în Republica Moldova” ▪ Proiectul UNEP/GEF: Cadrul global pentru biodiversitate Proiectul UNEP/GEF: Cadrul de implementare a biosecurității pentru managementul resurselor biologice în Moldova
3.18 Reabilitarea sistemelor de irigare existente și introducerea unor noi sisteme irigaționale	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafața totală irigată anual 	55 ha	pentru sistem de irigație prin picurare: 33.000 lei/ha pentru sistem de irigație prin aspersie: 51.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Reabilitarea infrastructurii hidrotehnice pentru atenuarea vulnerabilității la fenomenele extreme determinate de schimbările climatice în Republica Moldova (PNUD) ▪ Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM) Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA)

5. COMUNICARE ȘI SENSIBILIZARE

5.1. Obiectivele strategiei de comunicare

Strategia de comunicare are drept scop sprijinirea implementării eficiente a Planurilor Locale de Acțiuni (PLA), asigurarea transparenței procesului decizional și consolidarea implicării comunității în atingerea obiectivelor de neutralitate a degradării solurilor. Comunicarea eficientă este esențială pentru transformarea unui document strategic într-un proces viu, participativ și adaptabil, în care toți actorii – autorități publice locale, cetățeni, ONG-uri și parteneri – au un rol clar definit.

Obiectivele principale ale strategiei sunt:

- Creșterea gradului de informare a populației asupra conținutului și importanței PLA;
- Promovarea beneficiilor ecologice, economice și sociale ale măsurilor propuse în plan;
- Stimularea implicării active a cetățenilor, consilierilor locali, agenților economici și instituțiilor;
- Susținerea procesului de aprobare, finanțare și implementare printr-o imagine publică clară, coerentă și pozitivă;
- Prevenirea dezinformării și asigurarea unei înțelegeri corecte a obiectivelor și măsurilor incluse în plan.

5.2. Mesaje-cheie

Pentru a asigura coerența comunicării și ancorarea acesteia în realitățile locale, au fost formulate mesaje-cheie care reflectă valorile, prioritățile și viziunea Planului Local de Acțiuni (PLA). Acestea au rolul de a mobiliza comunitatea, de a consolida parteneriatele și de a oferi direcții clare pentru un discurs public orientat spre acțiune.

„Așa cum spune și un gospodar înțelept: Nu poți păstra ogoarele pline de râpi și alunecări – trebuie să acționezi pentru a le îmbunătăți ” - evidențiază nevoia urgentă de intervenție asupra terenurilor degradate și importanța acțiunii directe pentru conservarea productivității agricole.

„Trebuie să colectăm apa de ploaie – fiecare strop contează în fața secetei” - accentuează importanța valorificării resurselor naturale, în special în contextul precipitațiilor neregulate și a presiunii asupra surselor de apă.

„Apa va fi – dar nu cum vrem: ploi abundente, neregulate, cu efecte imprevizibile” - transmite riscul asociat schimbărilor climatice și subliniază necesitatea unor măsuri de adaptare, precum vegetație de protecție, irigații eficiente și gestionarea apelor pluviale.

„Planul Local de Acțiuni – un instrument real pentru dezvoltare durabilă” - subliniază caracterul aplicabil, concret și strategic al documentului;

„Împădurim, protejăm, dezvoltăm – împreună!” - încurajează participarea cetățenilor și actorilor locali în implementarea măsurilor de mediu;

„Agricultură modernă, mediu protejat” - pune accent pe echilibrul dintre productivitate și sustenabilitate;

„Comunitate unită, viitor prosper” - transmite ideea de solidaritate locală și implicare comună în dezvoltare;

„Comuna noastră devine mai verde, mai sigură și mai pregătită pentru viitor” - oferă o imagine pozitivă, orientată spre reziliență și adaptare climatică;

„Terenurile degradate trebuie să dispară din cadastru” - exprimă ferm angajamentul pentru reabilitarea terenurilor afectate de eroziune și pentru utilizarea eficientă a fiecărei suprafețe;

„Fiecare idee contează. Fiecare voce schimbă ceva.” - subliniază importanța dialogului deschis și a consultării permanente;

„Cu planul aprobat, atragem fonduri și construim viitorul comunei” - leagă direct strategia locală de oportunitățile de finanțare și dezvoltare concretă;

„Mai multă pădure, mai puțină secetă. Mai multă grijă, mai multă viață.” - transmite clar beneficiile ecologice ale împăduririi și conservării resurselor;

„Schimbările climatice nu sunt viitorul – sunt prezentul cu care trăim astăzi” - atrage atenția asupra urgenței intervenției și necesității unei acțiuni locale rapide și coordonate.

„Comunitatea recunoaște clar nevoile prioritare – apă și canalizare, servicii de sănătate și drumuri.” – subliniază importanța concentrării resurselor pe infrastructura de bază, pentru îmbunătățirea calității vieții și prevenirea degradării continue a condițiilor de trai.

„Agricultura este afectată de lipsa irigațiilor și condiții climatice extreme – necesită sprijin tehnic și financiar.” – atrage atenția asupra vulnerabilității sectorului agricol și a urgenței implementării unor soluții de adaptare, pentru menținerea producției și securității alimentare.

„Problemele de mediu sunt urgente – gestionarea deșeurilor și reîmpădurirea sunt susținute de majoritatea.” – transmite necesitatea unor acțiuni imediate și coordonate pentru protejarea resurselor naturale și reducerea impactului asupra sănătății comunității.

„Turismul poate aduce beneficii economice – două treimi dintre cetățeni cred în acest potențial.” – evidențiază oportunitatea dezvoltării unor proiecte turistice care valorifică resursele culturale și naturale, generând venituri și locuri de muncă.

„Comunitatea este pregătită să se implice – peste 3/4 dintre locuitori vor să participe activ la consultări și proiecte.” – subliniază potențialul ridicat de mobilizare civică și importanța menținerii unui dialog constant cu cetățenii pentru succesul proiectelor.

„Deschidere majoră spre energie verde – peste 90% ar accesa programe pentru surse regenerabile.” – accentuează oportunitatea implementării de proiecte sustenabile pe energie regenerabilă, cu impact pe termen lung asupra costurilor și mediului.

5.3. Public-țintă

Strategia de comunicare se adresează unor categorii diverse de public, fiecare cu rol specific în procesul de elaborare, aprobare și implementare:

Autoritățile publice locale – primari, consilieri, funcționari publici: vizați în mod direct pentru asumarea și promovarea planului;

Cetățenii – locuitori ai comunei, în special tinerii și gospodarii interesați de conservarea terenurilor și a apei;

Fermierii și agenții economici – ca beneficiari direcți ai măsurilor privind irigarea, solul și reîmpădurirea;

ONG-uri și lideri comunitari – parteneri în implementarea activităților voluntare, de educație și conștientizare;

Instituții de învățământ și cadre didactice – esențiale pentru transmiterea valorilor legate de protecția mediului către generațiile tinere;

Finanțatori și donatori potențiali – cărora li se comunică caracterul strategic, realist și participativ al planului.

5.4. Canale de comunicare

Pentru a ajunge eficient la toate categoriile de public-țintă și a asigura implicarea comunității, au fost folosite canale de comunicare adaptate specificului local, punând accent pe accesibilitate, transparență și dialog direct:

- **Comunicare telefonică** – pentru contact rapid și eficient cu reprezentanții autorităților locale și alți actori relevanți;
- **E-mail și corespondență electronică** – pentru transmiterea documentelor, invitațiilor și agendelor;
- **Participare la ședințe de lucru și consultări publice** – esențiale în ambele runde de consultări:
 - **Prima rundă (martie-aprilie 2025)** – axată pe prezentarea obiectivelor PLA, identificarea problemelor prioritare și colectarea propunerilor. Reprezentanții echipei de elaborare a PLA au elaborat și aplicat un chestionar adresat comunității, pe baza căruia au fost obținute date relevante în cadrul zonei de studiu: distribuția respondenților (64% administrație publică, restul fermieri, antreprenori etc.), vechimea în comunitate (peste 80% locuiesc de mai mult de 10 ani), principalele probleme identificate (lipsa locurilor de muncă și drumurile proaste – 58,2% fiecare; apă/canalizare – 46,2%), priorități investitoriale (apă/canalizare – 39,1%, sănătate – 36,8%, drumuri – 18,4%), dificultăți în agricultură (lipsa irigației, secetă, costuri ridicate), probleme de mediu (deșeuri necorespunzătoare – 66,7%, eroziune sol – 44%, poluare apă – 44%) și priorități (reîmpădurire – 76%). Totodată, s-au înregistrat opinii privind turismul (64,4% cred în potențial), implicarea comunitară (76,7% doresc să se implice mai mult) și deschiderea față de energia regenerabilă (91,5%). Discuțiile au avut loc direct în sala de ședințe a primăriei, cu participarea primarului, inginerului cadastral și a unui specialist în agricultură.
 - **A doua rundă (iulie-septembrie 2025)** – dedicată prezentării variantei în lucru a PLA. Autoritățile locale au fost rugate să analizeze documentul împreună cu specialiști, consilieri și reprezentanți agricoli pentru a formula observații. Aceași echipă, completată de un consilier local implicat activ, a evaluat fezabilitatea tehnică și economică a măsurilor.

- **Rețea informală de actori locali** – primari, ingineri cadastrali, consilieri, membri ai echipei de proiect, implicați în diseminarea informațiilor și mobilizarea comunității;
- **Transparență prin documente de lucru** – procese-verbale, planuri de acțiuni și materiale distribuite atât tipărit, cât și electronic, pentru analiză și feedback;
- **Consultări publice periodice** – întâlniri lunare sau trimestriale;
- **Platforme online și grupuri de social media** – pentru feedback rapid și actualizări privind proiectele în derulare;
- **Evenimente tematice** – festivaluri, târguri agricole, zile ecologice, care combină informarea cu implicarea comunității;
- **Parteneriate cu școli și ONG-uri locale** – pentru campanii de conștientizare privind mediul, turismul și agricultura sustenabilă.

În cadrul întâlnirilor și vizitelor de teren, s-au realizat fotografiile documentative atât din teren, cât și de la ședințe, pentru a ilustra starea actuală a zonelor vizate și implicarea participanților. Procesele-verbale au consemnat propunerile și concluziile, iar PLA în format MS Word a fost transmis primăriei pentru utilizare locală. Totodată, au fost colectate și distribuite datele de contact ale persoanelor responsabile cu finanțarea proiectelor de împădurire a proprietății private, sprijinind astfel accesul comunității la oportunități concrete de implementare.

Comunicarea a fost ușoară, fluidă și eficientă, susținută de receptivitatea autorităților locale, care s-au implicat activ de la confirmarea logistică a întâlnirilor până la participarea constantă la consultări. Atmosfera deschisă și constructivă, completată de exemple concrete din teren – zone cu risc de alunecare, sectoare cu eroziune avansată, pajiști degradate – a contribuit la fundamentarea participativă a Planului Local de Acțiuni.

5.5. Activități propuse

Pentru a asigura dezvoltarea durabilă a comunei și protejarea resurselor naturale, este esențială implicarea activă a tuturor – administrație, fermieri, tineri, elevi și comunitatea locală. Activitățile propuse urmăresc nu doar îmbunătățirea practicilor agricole și protecția mediului, ci și crearea unor oportunități economice, sociale și educaționale, care să consolideze spiritul de cooperare și identitatea locală.

Campanii de informare

Organizarea de campanii interactive și vizuale despre:

- rotația culturilor și beneficiile acestora pentru sănătatea solului;
- protecția solului și a apei prin metode ecologice și tradiționale adaptate contextului local;
- gestionarea responsabilă a deșeurilor, inclusiv colectarea selectivă și reciclarea;
- conservarea biodiversității prin protejarea speciilor locale și menținerea echilibrului ecosistemelor.

Aceste campanii pot include panouri informative, proiecții de scurtmetraje documentare, concursuri tematice și caravane educaționale în satele comunei.

Ateliere și cursuri

- **Pentru fermieri:** sesiuni practice despre tehnologii agricole moderne, utilizarea eficientă a resurselor, marketing rural, accesarea de fonduri europene și naționale.
- **Pentru tineri:** instruire în antreprenariat, dezvoltarea turismului local, organizarea de trasee ecoturistice, promovarea produselor tradiționale prin rețele sociale și platforme de vânzare online.

- **Pentru administrație:** cursuri de management de proiect, strategii de atragere a resurselor externe, formarea de parteneriate cu alte localități și organizații.

Crearea ONG-urilor locale

Susținerea formării de organizații neguvernamentale cu misiune clară de protecție a mediului și dezvoltare comunitară. ONG-urile pot deveni motorul acțiunilor de voluntariat, pot coordona proiecte educaționale și pot facilita accesul la finanțări nerambursabile.

Implicarea elevilor și localnicilor

Organizarea de acțiuni concrete și atractive, precum:

- plantarea de copaci, arbuști și flori pentru reînverzirea spațiilor publice;
- campanii de curățare a malurilor râurilor, pădurilor și zonelor verzi;
- stoparea eroziunii solului și a formării ravenelor prin construcția de gardulețe din nuiele, terasări și lucrări simple de stabilizare a versanților;
- crearea de „patrule verzi” formate din tineri voluntari care să monitorizeze și să raporteze problemele de mediu.

Grup de lucru local

Înființarea unui grup mixt format din reprezentanți ai primăriei, fermierilor, ONG-urilor, tinerilor și școlilor, care să supravegheze implementarea proiectelor, să identifice nevoile urgente și să caute surse de finanțare. Grupul ar putea funcționa ca un „Consiliu Consultativ pentru Dezvoltare Durabilă” al comunei.

Târguri și expoziții

Organizarea periodică de evenimente tematice pentru promovarea:

- produselor locale (miere, brânzeturi, fructe, legume, conserve tradiționale);
- meșteșugurilor (țesături, obiecte din lemn, ceramică);
- oportunităților turistice (trasee de drumeție, zone naturale, gospodării agroturistice).

Aceste târguri pot include degustări, demonstrații meșteșugărești, expoziții foto și standuri interactive, atrăgând atât localnicii, cât și vizitatori din alte zone.

Perspective suplimentare

- Crearea unui **calendar anual al activităților comunitare** (Ziua Mediului, Săptămâna Verde, Ziua Recoltei).
- Organizarea de **competiții ecologice** între sate (cine colectează cele mai multe deșeuri reciclabile, cine plantează cei mai mulți copaci).
- Lansarea unui **program de „Ambasadori ai Mediului”** în rândul tinerilor, care să reprezinte comuna la evenimente județene sau naționale.
- Realizarea unui **colț verde în fiecare școală** – mini-grădini unde elevii învață despre plante și îngrijirea lor.

6. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

1. **Comuna Mîrzești are un potențial agricol și peisagistic notabil**, valorificat printr-o strategie adecvată de dezvoltare rurală durabilă.
2. **Scenariile de dezvoltare** (agricultură intensivă, ecologică-turistică, mixtă) pot fi adaptate la specificul local, combinând resursele disponibile și prioritățile comunității.
3. **Modernizarea infrastructurii** (drumuri, rețele de apă-canal, gestionarea deșeurilor) și **practicile agricole durabile** (rotația culturilor, fertilizare organică, reducerea pesticidelor) stau la baza unei creșteri economice sustenabile și protecției mediului.
4. **Accesarea fondurilor externe** (europene, naționale, private) și **parteneriatele public-private** sunt necesare pentru a finanța proiectele prioritare, generând locuri de muncă și impulsionează economia.
5. **Implicarea comunității și transparența administrativă** sunt vitale pentru acceptarea și reușita pe termen lung a Planului Local de Acțiuni, asigurând coeziunea socială și asumarea responsabilității colective.

Printr-o implementare planificată și coerentă a acestui Plan Local de Acțiuni, comuna Mîrzești își poate valorifica potențialul agricol și turistic, asigurând modernizarea infrastructurii și creșterea calității vieții pentru toți locuitorii săi.

BIBLIOGRAFIE

- Documente și rapoarte oficiale ale autorităților din raionul Orhei
- Reglementări naționale și europene privind dezvoltarea rurală și protecția mediului
- Date și analize ale Biroului Național de Statistică (BNS)
- Exemple de bune practici în agricultură ecologică și turism rural

ANEXE

1. **Material cartografic** – Hărți ale comunei Mîrzești: delimitare, categoriile de utilizare a terenurilor, infrastructură
2. **Tabele cu indicatori statistici** – Evoluția populației, structura gospodăriilor, producția agricolă
3. **Cadru legislativ și reglementări** – Lista actelor normative relevante pentru dezvoltarea locală
4. **Proiecte și inițiative locale** – Exemple de bune practici în agricultură, turism, mediu
5. **Rezultate consultări** – Interviu, chestionare și discuții cu locuitorii pentru stabilirea priorităților comunei

Anexa 1. Planul schiță a perdelor forestiere de protecție vizitate în teren în cadrul Proiectului

Anexa 2. Lista și caracteristicile perdelelor forestiere de protecție evaluate în cadrul Proiectului

Cod PFP	Contur	Suprafața, ha	Lățime, m	Nr rînduri	Vîrsta, ani	Compoziția	SP	Grad uscare	Stare funcțională	Lucrări de reabilitare propuse	Suprafața, ha
O19122	2013	2.55	22	2	50	9NU1DT	NU	U1	funcțională	elagaj	2.55
										lucrări de igienă	1.28
										îngrijirea subarboretului	2.55
O19123	2005	2.33	14	2	50	10NU	NU	U1	funcțională	elagaj	2.33
										îngrijirea subarboretului	2.33
O19124	2047	1.73	14	2	35	5PA3PAM2DT	PA	U1	funcțională	lucrări de igienă	1.73
										îngrijirea subarboretului	1.73
O19125	2054	0.76	12	2	35	9NU1DT	NU	U1	funcțională	îngrijirea subarboretului	0.76
										lucrări de igienă	0.38
										îngrijirea subarboretului	0.76
O19126	2060	0.28	4	1	35	10NU	NU	U1	funcțională	elagaj	0.28
										îngrijirea subarboretului	0.28
O19127	2056	0.95	18	4	35	5PA3ST2DT	PA	-	funcțională	lucrări de igienă	0.95
										îngrijirea subarboretului	0.95
O19128	2076	1.18	18	6	35	5ARA3SC2DT	ARA	U1	funcțională	rărituri	1.18
										îngrijirea subarboretului	1.18
O19129	2078	2.68	12	2	50	10NU	NU	U1	funcțională	elagaj	2.68
										îngrijirea subarboretului	2.68
O19130	2081	0.74	10	2	35	10ST	ST	U1	funcțională	rărituri	0.74
										îngrijirea subarboretului	0.74
O19131	2083	0.88	12	2	45	10NU	NU	U1	funcțională	elagaj	0.88
										îngrijirea subarboretului	0.88
O19132	2087	0.84	13	2	40	10NU	NU	U1	funcțională	elagaj	0.84
										îngrijirea subarboretului	0.84
O19133	2135	0.76	6	1	40	10NU	NU	U1	funcțională	elagaj	0.76
										îngrijirea subarboretului	0.76
O19134	2134	0.9	14	2	50	10NU	NU	U1	funcțională	elagaj	0.90
										îngrijirea subarboretului	0.90
O19135	2152	3.61	9	2	30	4PAM4PA2DT	PA	U1	funcțională	rărituri	3.61
										îngrijirea subarboretului	3.61
O19136	2147	4.98	8	1	50	10NU	NU	U1	funcțională	elagaj	4.98
										îngrijirea subarboretului	4.98
O19137	3011	3.8	14	2	40	10NU	NU	U1	funcțională	elagaj	3.80
										îngrijirea subarboretului	3.80
O19138	2481	1.67	20	2	60	10PL	PL	U1	parțial funcțională	reconstrucție	1.67

O19139	2233	0.66	18	4	35	6NU4CI	NU	U1	funcțională	îngrijirea subarboretului	1.67
										elagaj	0.66
										lucrări de igienă	0.36
O19140	2242	2.82	16	2	40	10NU	NU	U1	funcțională	îngrijirea subarboretului	0.66
										elagaj	1.44
										emondaj	1.38
O19141	2371	2.19	18	2	55	10NU	NU	U1	funcțională	îngrijirea subarboretului	2.82
										elagaj	1.75
										emondaj	0.44
O19142	2417	1.51	16	1	60	10PL	PL	U2	parțial funcțională	îngrijirea subarboretului	2.19
										reconstrucție	1.51
										îngrijirea subarboretului	1.51
O19143	2412	0.98	4	1	40	8NU2PL	NU	U1	nefuncțională	completări	0.98
										îngrijirea subarboretului	0.98
										îngrijirea subarboretului	0.98
O19144	524	1.5	16	2	40	10NU	NU	U1	parțial funcțională	elagaj	0.75
										completări	0.75
										îngrijirea subarboretului	0.75
O19145	2343	0.79	18	2	40	9NU1DT	NU	U1	parțial funcțională	elagaj	0.40
										completări (NU)	0.16
										îngrijirea subarboretului	0.79
O19146	2603	1.48	6	1	50	10NU	NU	U1	parțial funcțională	elagaj	0.74
										completări (NU)	0.74
										îngrijirea subarboretului	0.74
O19147	2241	1.96	18	1	35	9NU1DT	NU	U1	funcțională	elagaj	0.98
										lucrări de igienă	0.98
										îngrijirea subarboretului	1.96
TOTAL		44.53									89.35

Costuri estimative ale lucrărilor de reabilitare

Cod PFP	Suprafața vectorizată, ha	Compoziția	Lucrări de reabilitare propuse	Suprafața intervenție, ha	Harta tehnologică, nr	Cheltuieli conform HT, pentru 1 unitate	Calculare prognozabile pentru suprafața de intervenție, (reconstrucția integrală cu plantări și completări - termen de creștere 4 ani)
O19122	2,55	9NU1DT	elagaj	2,55	32	15250,86	38889,69
			lucrări de igienă	1,28	35	2143,18	2732,55
			îngrijirea subarboretului	2,55	33	1064,93	2715,57
O19123	2,33	10NU	elagaj	2,33	32	15250,86	35534,50
			îngrijirea subarboretului	2,33	33	1064,93	2481,29
O19124	1,73	5PA3PAM2DT	lucrări de igienă	1,73	35	2143,18	3707,70
			îngrijirea subarboretului	1,73	33	1064,93	1842,33
O19125	0,76	9NU1DT	îngrijirea subarboretului	0,76	33	1064,93	809,35
			lucrări de igienă	0,38	35	2143,18	814,41
			îngrijirea subarboretului	0,76	33	1064,93	809,35
O19126	0,28	10NU	elagaj	0,28	32	15250,86	4270,24
			îngrijirea subarboretului	0,28	33	1064,93	298,18
O19127	0,95	5PA3ST2DT	lucrări de igienă	0,95	35	2143,18	2036,02
			îngrijirea subarboretului	0,95	33	1064,93	1011,68
O19128	1,18	5ARA3SC2DT	rărituri	1,18	12	6669,74	7870,29
			îngrijirea subarboretului	1,18	33	1064,93	1256,62
O19129	2,68	10NU	elagaj	2,68	32	15250,86	40872,30
			îngrijirea subarboretului	2,68	33	1064,93	2854,01
O19130	0,74	10ST	rărituri	0,74	12	6669,74	4935,61
			îngrijirea subarboretului	0,74	33	1064,93	788,05
O19131	0,88	10NU	elagaj	0,88	32	15250,86	13420,76
			îngrijirea subarboretului	0,88	33	1064,93	937,14
O19132	0,84	10NU	elagaj	0,84	32	15250,86	12810,72
			îngrijirea subarboretului	0,84	33	1064,93	894,54
O19133	0,76	10NU	elagaj	0,76	32	15250,86	11590,65
			îngrijirea subarboretului	0,76	33	1064,93	809,35
O19134	0,9	10NU	elagaj	0,90	32	15250,86	13725,77
			îngrijirea subarboretului	0,90	33	1064,93	958,44
O19135	3,61	4PAM4PA2DT	rărituri	3,61	12	6669,74	24077,76
			îngrijirea subarboretului	3,61	33	1064,93	3844,40
O19136	4,98	10NU	elagaj	4,98	32	15250,86	75949,28
			îngrijirea subarboretului	4,98	33	1064,93	5303,35

O19137	3,8	10NU	elagaj	3,80	32	15250,86	57953,27
			îngrijirea subarboretului	3,80	33	1064,93	4046,73
O19138	1,67	10PL	reconstrucție	1,67	5	44829,94	74866,00
			îngrijirea subarboretului	1,67	33	1064,93	1778,43
O19139	0,66	6NU4CI	elagaj	0,66	32	15250,86	10065,57
			lucrări de igienă	0,36	35	2143,18	771,54
			îngrijirea subarboretului	0,66	33	1064,93	702,85
O19140	2,82	10NU	elagaj	1,44	32	15250,86	21961,24
			emondaj	1,38	30	9842,29	13582,36
			îngrijirea subarboretului	2,82	33	1064,93	3003,10
O19141	2,19	10NU	elagaj	1,75	32	15250,86	26689,01
			emondaj	0,44	30	9842,29	4330,61
			îngrijirea subarboretului	2,19	33	1064,93	2332,20
O19142	1,51	10PL	reconstrucție	1,51	5	44829,94	67693,21
			îngrijirea subarboretului	1,51	33	1064,93	1608,04
O19143	0,98	8NU2PL	completări	0,98	3	34042,47	33361,62
			îngrijirea subarboretului	0,98	33	1064,93	1043,63
O19144	1,5	10NU	elagaj	0,75	32	15250,86	11438,15
			completări	0,75	3	34042,47	25531,85
			îngrijirea subarboretului	0,75	33	1064,93	798,70
O19145	0,79	9NU1DT	elagaj	0,40	32	15250,86	6024,09
			completări (NU)	0,16	3	34042,47	5378,71
			îngrijirea subarboretului	0,79	33	1064,93	841,29
O19146	1,48	10NU	elagaj	0,74	32	15250,86	11285,64
			completări (NU)	0,74	3	34042,47	25191,43
			îngrijirea subarboretului	0,74	33	1064,93	788,05
O19147	1,96	9NU1DT	elagaj	0,98	32	15250,86	14945,84
			lucrări de igienă	0,98	35	2143,18	2100,32
			îngrijirea subarboretului	1,96	33	1064,93	2087,26
TOTAL	44,53			89,35			753052,66